

การแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยกระบวนการวิจัยท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดลำพูน

Solving Community Problems through Local Area Research Processes in Lamphun Province

วันเพ็ญ พรินทรากุล

Wanpen Parintarakul

ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน

The Local Research Coordination Center Lamphun Province, Thailand

E-mail dpprinta28@gmail.com

Received November 30, 2021; Revised February 4, 2022; Accepted February 15, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อการพัฒนาโจทย์วิจัยชุมชนพื้นที่ใหม่ 2) เพื่อยกระดับและพัฒนาศักยภาพความรู้วิจัยเพื่อท้องถิ่นพื้นที่จังหวัดลำพูน และ 3) เพื่อติดตามสนับสนุนโครงการวิจัยที่อยู่ระหว่างการดำเนินการให้มีคุณภาพพื้นที่จังหวัดลำพูน ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในพื้นที่จังหวัดลำพูน จำนวน 12 โครงการ วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) โจทย์การวิจัยชุมชนโครงการใหม่เป็นพื้นที่ระดับลุ่มน้ำ และระดับตำบล รวมชุมชนทั้งหมด 69 ชุมชน มีการจัดเวทีพัฒนาโครงการวิจัยในพื้นที่เพื่อพัฒนาโครงการวิจัยให้ได้แนวทางการวิจัยที่เหมาะสม โดยการนำเอาแนวคิดของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น 3 ประการ คือ โจทย์เป็นของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการวิจัย และมีการปฏิบัติการในชุมชนการวิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ด้านการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเกษตรกรรมยั่งยืน และความมั่นคงด้านอาหาร

2) การยกระดับและพัฒนาศักยภาพความรู้วิจัยเพื่อท้องถิ่นพื้นที่จังหวัดลำพูน เป็นการสร้างพื้นที่อย่างเป็นทางการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน โดยบูรณาการเครื่องมือสมัชชาสุขภาพ และธรรมนูญสุขภาพ เป็นการยกระดับความรู้เพื่อพัฒนาเป็นนโยบายสาธารณะ ข้อตกลงร่วม หรือธรรมนูญ โดยการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

3) การติดตามสนับสนุนโครงการวิจัยที่อยู่ระหว่างการดำเนินการให้มีคุณภาพ มีการนำเอาองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีอุปสรรคที่สำคัญของการขยายผลความรู้ของงานวิจัยให้กับประชาชนในพื้นที่อื่น ที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ในการหนุนเสริม

คำสำคัญ: งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ; รายงานการดำเนินงานโครงการ; ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดลำพูน.

Abstract

This research article aimed to 1) develop community research questions in new areas; 2) upgrade and develop research knowledge for community-based research in Lamphun Province; and 3) follow up and support research projects that are in the process of ensuring quality in Lamphun Province. There were twelve projects in Lamphun Province. Participatory action research and descriptive data analysis were used. The research results were found as follows:

1) The new community research project covers an area at the watershed level and at the sub-district level, including 69 communities. There is a forum to develop research projects in the area in order to develop research projects to achieve appropriate research guidelines. Applying the concept of research to local three issues, namely, the problem belongs to the community, the community participates in the research, and there are community operations, situation analysis on resource and environmental management, sustainable agriculture, and food security.

2) The result also showed that there was research knowledge upgrading and development for community-based research in Lamphun province, as well as creating concrete areas with local administrative organizations and communities by integrating health assembly tools and health constitution. This was to develop knowledge of public policies, collective agreements, or constitutions at each level in Lamphun Province with the support of the National Health Commission Office.

3) The study revealed that there was monitoring and support of the continuing research projects to maintain quality. The knowledge was utilized by the local government authorities and related agencies. There was a major obstacle to expanding the knowledge of research to people in other areas, as it required the cooperation of various agencies for support.

Keywords: Community Based Research; research project report; Local Research Coordination Center in Lamphun Province.

บทนำ

จากการรายงานสถานการณ์ปัญหาที่สำคัญของจังหวัดลำพูนที่ศูนย์ประสานงานฯ ได้แก่ ด้านปัญหาการประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรที่ส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาหนี้สินที่เกิดจากการลงทุนทางการเกษตรโดยเฉพาะเกษตรกรเชิงเดี่ยว การใช้สารเคมีในการเกษตรในปริมาณมาก สินค้าเกษตรที่สำคัญของคนลำพูน เช่น ลำไย ถูกลายทุน (ล้ง: ข้ามชาติ) เข้ามาจัดการทุกขั้นตอน เกษตรกรตกเป็นแรงงานรับจ้างในสวนลำไยของตนเอง ปัญหาการใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของประชากร เป็นต้น รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อด้านสุขภาพของเกษตรกรที่เกิดจากการใช้สารเคมีในการเกษตร (Lamphun Provincial Office, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสาเหตุการตายของประชากรในจังหวัดลำพูน 5 อันดับ ได้แก่ อันดับ 1 เนื้องอกร้าย อันดับ 2 โรคโลหิตเป็นพิษจากการติดเชื้อแบคทีเรีย อันดับ 3 โรคหัวใจ อันดับ 4 โรคปอดอักเสบจากเชื้อแบคทีเรียซึ่งไม่ระบุ และอันดับ 5 โรคหลอดเลือดในสมอง ทั้งปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดิน น้ำ ป่า อากาศ ที่ส่งผลกระทบต่อความไม่มั่นคงทางอาหาร นอกจากนี้ ปัญหาทางด้านสังคมวัฒนธรรมบนความหลากหลายของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ก่อปรกับสถานการณ์ในปัจจุบันในยุคสมัยโลกาภิวัตน์ ที่การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร วัฒนธรรมเอาแบบอย่างจากต่างถิ่นกระจายไปทั่วทุกมุมโลก จึงทำให้วัฒนธรรมและสังคมแบบดั้งเดิมต้องลดบทบาทลง ความเชื่อและการอยู่ร่วมกันของสังคมสมัยใหม่นี้จึงเปลี่ยนแปลงไปทั้งในรูปแบบของสังคมวัฒนธรรมและเนื้อหาต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาที่สำคัญทางด้านสังคมของจังหวัดลำพูนคือปัญหาการฆ่าตัวตายที่มีสถิติอันดับต้น ๆ ของประเทศ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน ได้วางแผนทางตามภารกิจเดิมหรืองาน Function จำนวน 8 โครงการ เป็นการขับเคลื่อนโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาข้าง และปลุกตัวของชุมชนในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง การดำเนินโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นในพื้นที่โหนดชุมชนนาร่องของประเทศไทย 2 พื้นที่ คือ โหนดชุมชนบ้านท่ากอม่วง และพื้นที่โหนดชุมชนบ้านแพะใต้ ประเด็นการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากที่ดินพื้นที่โหนดชุมชน การดำเนินโครงการวิจัยในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมืองของชุมชนลุ่มน้ำแม่ลอบ ตำบลทาแม่ลอบ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน การแก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันในประเด็นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบ้านโฮ่ง ของพื้นที่ตำบลศรีวิชัย และตำบลแม่ตืน อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน การจัดการและการสร้างเครือข่ายหมอพื้นบ้านพืชสมุนไพรจังหวัดลำพูน

แนวทางในการจัดกิจกรรมการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ของเครือข่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคเหนือ การถอดความรู้จากงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยการขับเคลื่อนโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นของศูนย์ประสานงานฯ เป็นการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการสนับสนุนการพัฒนาและต่อยอดผลจากการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในพื้นที่รูปธรรม สามารถผลักดันเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะหรือเป็นข้อเสนอเพื่อนำไปขับเคลื่อนนโยบายระดับต่าง ๆ ต่อไป เช่น

ข้อเสนอในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ ของเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์ที่ 2: การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรสู่เมืองเกษตรปลอดภัยภายใต้ชื่อโครงการการพัฒนาเกษตรกรในการทำเกษตรแบบยั่งยืนตามวิถีพุทธธรรม ปีงบประมาณ 2561 – 2564 ข้อเสนอการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน 5 ล้านไร่ ภายใต้เป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2564) (National Organic Agriculture Development Board, 2017) การยกระดับพื้นที่รูปธรรมจากงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการจัดทำข้อเสนอนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม โดยการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพและติดตามสนับสนุนโครงการสร้างเสริมสุขภาพขนาดเล็กในระดับพื้นที่ “หน่วยจัดการร่วมกับ สสส.ในระดับพื้นที่ (Node)” โครงการ “ปลูกสำนึก สร้างพลัง เสริมศักยภาพเยาวชนเมืองลำพูน” ร่วมกับมูลนิธิวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิสยามกัลป์มาจน และโครงการเสริมสร้างศักยภาพครูในการเรียนการสอนและส่งเสริมอาหารและเกษตรปลอดภัยในโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

บทความวิจัยนี้ จะนำเสนอกรอบและทิศทางการทำงานภายใต้โจทย์การวิจัยของจังหวัดลำพูนที่สามารถตอบสนองความคาดหวังในเชิงการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของทีมนักวิจัยในพื้นที่ โดยมุ่งประเด็นหลักไปที่โจทย์วิจัยชุมชนพื้นที่ใหม่จำนวน 8 โครงการ เป็นพื้นที่ระดับลุ่มน้ำ (ลุ่มน้ำทาแม่ลอบ) จำนวน 1 โครงการ ระดับอำเภอ(เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง และเขตพื้นที่เครือข่ายป่าชุมชนในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าฯ) จำนวน 2 โครงการ และระดับตำบล 2 โครงการ ยกกระดับและพัฒนาองค์ความรู้วิจัยเพื่อท้องถิ่นพื้นที่จังหวัดลำพูนจัดทำนโยบายสาธารณะในพื้นที่จังหวัดลำพูนในประเด็นเกษตรกรรมยั่งยืน และการจัดการทรัพยากร โดยการประสานความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ติดตามสนับสนุนโครงการวิจัยที่อยู่ระหว่างการดำเนินการให้มีคุณภาพ จำนวน 8 โครงการ มีการนำเอาองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานความร่วมมือภาคี สร้างพื้นที่รูปธรรมเพื่อให้เกิดการยกระดับและขยายผลในวงกว้างต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยชุมชนพื้นที่ใหม่จำนวน 8 โครงการ เป็นพื้นที่ระดับลุ่มน้ำ (ลุ่มน้ำทาแม่ลอบ) จำนวน 1 โครงการ ระดับอำเภอ (เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง และเขตพื้นที่เครือข่ายป่าชุมชนในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าฯ) จำนวน 2 โครงการ และระดับตำบล 2 โครงการ

2. เพื่อยกระดับและพัฒนาองค์ความรู้วิจัยเพื่อท้องถิ่นพื้นที่จังหวัดลำพูนจัดทำนโยบายสาธารณะในพื้นที่จังหวัดลำพูนในประเด็นเกษตรกรรมยั่งยืน และการจัดการทรัพยากร โดยการประสานความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

3. เพื่อติดตามสนับสนุนโครงการวิจัยที่อยู่ระหว่างการดำเนินการให้มีคุณภาพ จำนวน 8 โครงการ มีการนำเอาองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นหรือ Community Based Research เป็นงานวิจัยที่สามารถบูรณาการการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เป็นงานวิจัยที่ยึดฐานชุมชน ความต้องการของชุมชนเป็นที่ตั้ง ด้วยการใช้ความเชื่อที่ว่าความรู้มีอยู่ในตัวของคนทุกคน ทุกคนสามารถทำวิจัยได้ ด้วยเหตุนี้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงสามารถเรียนรู้และสามารถใช้เครื่องมืองานวิจัยต่าง ๆ หลากหลายสาขาเพื่อนำไปสู่การจัดการและแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นด้วยความเป็นธรรมและยั่งยืน การขับเคลื่อนโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามยุทธศาสตร์จังหวัดลำพูน (Lamphun Provincial Office, 2017) ในประเด็นการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ เกษตรกรรมยั่งยืน และความมั่นคงทางอาหาร จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับทั้งเนื้อหาและกระบวนการกับแนวคิดและนโยบายต่าง ๆ เพื่อการดำเนินโครงการวิจัยให้บรรลุเป้าหมายเกิดการแก้ไขปัญหาาร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม ในแนวความคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นแนวทางที่มุ่งหวังให้เกิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประกอบกันอยู่ในระบบธรรมชาติ มีศักยภาพที่สามารถให้ผลิตผลได้อย่างยั่งยืนถาวร และมั่นคง มีการจัดองค์ประกอบภายในระบบ ธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศ เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ตามธรรมชาติเพื่อให้อยู่ในภาวะสมดุลของ ธรรมชาติ ยึดหลักการของอนุรักษ์วิทยาเป็นพื้นฐาน โดยจะต้องมีการรักษา สงวน ปรับปรุงซ่อมแซม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในทุกสภาพทั้งในสภาพที่ดีตามธรรมชาติ มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการควบคุมและกำจัดของเสียมิให้เกิดขึ้นภายในระบบธรรมชาติ และการจัดการเพื่อให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ดีขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) โดยกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research) มีขั้นตอนในการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อสนับสนุนโครงการวิจัยและยกระดับความรู้จากโครงการวิจัย ดังนี้

1) การพัฒนาโจทย์วิจัยชุมชนพื้นที่ใหม่จำนวน 8 โครงการ เป็นพื้นที่ระดับจังหวัด (หมอเมือง) จำนวน 1 โครงการ ระดับอำเภอ (เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง) จำนวน 1 โครงการ ระดับตำบล 1 โครงการ และระดับชุมชน 4 โครงการ และพื้นที่เดิมในระดับตำบล จำนวน 1 โครงการ ได้แก่

(1) การพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นประเด็นด้านความมั่นคงอาหาร ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และเกษตรกรรมยั่งยืน ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า พื้นที่โหนดชุมชนนาร่อง พื้นที่ตำบลบ้านแป้น อำเภอเมือง รวมถึงประเด็นกฎหมายและวัฒนธรรมชุมชน ของหมอพื้นบ้านในจังหวัดลำพูน และคัมภีร์โบราณในวัดบ้านโฮ้งหลวง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ได้แก่ 1) การติดตามสนับสนุนโครงการวิจัย(ขาลง) 2) การนำเสนอรายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย และ 3) การนำเสนอ(ร่าง)รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

2) การพัฒนาองค์ความรู้วิจัยเพื่อท้องถิ่นพื้นที่จังหวัดลำพูน จัดทำนโยบายสาธารณะในพื้นที่จังหวัดลำพูนในประเด็นเกษตรกรรมยั่งยืน และการจัดการทรัพยากร โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ได้แก่ การพัฒนาและยกระดับความรู้จากโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นในประเด็นเกษตรกรรมยั่งยืน การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในพื้นที่จังหวัดลำพูน การบูรณาการและประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร ทั้งภายในและภายนอกชุมชนท้องถิ่น และการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและหน่วยงาน องค์กร

3) การติดตามสนับสนุนโครงการวิจัยที่อยู่ระหว่างการดำเนินการให้มีคุณภาพ จำนวน 8 โครงการ มีการนำเอาองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน

(1) การพัฒนาแนวทางในการติดตามหนุนเสริมโครงการวิจัยที่อยู่ระหว่างการดำเนินโครงการให้มีคุณภาพ และโครงการที่จะขึ้นใหม่ปี 2562 จำนวน 5 โครงการ มีการนำเอาองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน

(2) การนำเอาองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน

(3) กิจกรรมใช้ความรู้จากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์และแก้ไขปัญหาในชุมชนท้องถิ่น เป็นการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในแต่ละประเด็น

4) การพัฒนาทักษะบุคลากร นักวิจัยและเครือข่าย

(1) การอบรมพัฒนาศักยภาพนักวิจัย/พี่เลี้ยงจาก อบต. และหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ แนวคิดวิจัยเพื่อท้องถิ่น การเรียนรู้การทำงานร่วมกับชุมชน การศึกษาวิเคราะห์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วม การเชื่อมโยงกับกระแสโลก/ ความมั่นคงด้านอาหาร กระบวนการออกแบบการเรียนรู้ การถอดบทเรียน/ ถอดความรู้ การทำ social mapping การคืนความรู้สู่ชุมชน และการเขียนรายงานวิจัย

(2) การพัฒนาเครือข่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูนและศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคเหนือในประเด็นเกษตรกรรมยั่งยืน เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของประเด็น (เนื้อหา) บุคลากร (นักวิจัย และบุคลากรในหน่วยงาน) และพื้นที่ร่วมกับหน่วยงาน(งานวิชาการ)

(3) การจัดกิจกรรมหัวเวียงงานวิจัยในพื้นที่การจัดเวทีแลกเปลี่ยนโครงการวิจัย (หัวเวียงวิจัย)

(4) การจัดงานมหกรรมงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (แสนพะญากำกั๊ดหละปูน) การจัดตลาดนัดความรู้/การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เวทีรายงานผลการดำเนินงาน การสรุปบทเรียนการดำเนินงาน การนำเสนอข้อมูลความรู้กับชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานองค์กร

(5) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรศูนย์ประสานงานฯ โดยการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนความรู้กับเครือข่ายศูนย์ประสานงาน ในภาคเหนือ

5) การสรุปบทเรียนการทำงาน ได้แก่ การจัดเวทีประชุมประจำเดือนของคณะทำงาน (คณะกรรมการเจ้าหน้าที่และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง) และการจัดเวทีสรุปบทเรียนเพื่อทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาและการกำหนดทิศทางการดำเนินงานในระยะต่อไป

6) การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ทางการจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ การผลิตวีดีทัศน์ (VCD) และการจัดทำ website Blog Face book นิทรรศการ หนังสือเล่มเล็ก สมุดปกขาว

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. การพัฒนาโจทย์วิจัยชุมชนพื้นที่ใหม่จำนวน 8 โครงการ เป็นพื้นที่ระดับลุ่มน้ำ (ลุ่มน้ำท่าแม่ลอบ) จำนวน 1 โครงการ ระดับอำเภอ(เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง และเขตพื้นที่เครือข่าย ป่าชุมชนในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินกิจกรรมในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร ทั้งภายในและภายนอกชุมชน จากการดำเนินกิจกรรมในการขับเคลื่อนบูรณาการกับหน่วยงานเป็นการพัฒนาและยกระดับความรู้ของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในพื้นที่รูปธรรมต่าง ๆ เช่น การเชื่อมประสานกับหน่วยงานเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง สำนักงานอนุรักษ์สัตว์ป่า สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 และ 16 (เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบ้านโฮ้ง-ลี) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หาแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาหารือกันด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น สามารถพัฒนาโครงการได้ 5 โครงการ ครอบคลุมพื้นที่ 69 ชุมชน การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็น

เครื่องมือในการจัดการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ไม่ใช่งานวิจัยขึ้นหิ้งขึ้นห้องสมุด และที่ตอบโจทย์ให้กับนักวิชาการอย่างเดียว การขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูนในนาม “สมาคมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน” ซึ่งเกิดขึ้นจากการยกระดับความรู้ของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดลำพูน สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน เป็นต้น เพื่อการพัฒนาระบบฐานข้อมูลโดยมีการใช้ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรในชุดเดียวกัน ความร่วมมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมการผลิต การตลาด การแปรรูป และการรับรองมาตรฐาน เกิดแนวทางการพัฒนาและขยายผลทั้งในส่วนโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นและในหน่วยงานองค์กร

วัตถุประสงค์ที่ 2. การยกระดับและพัฒนาองค์ความรู้วิจัยเพื่อท้องถิ่นพื้นที่จังหวัดลำพูนจัดทำนโยบายสาธารณะในพื้นที่จังหวัดลำพูนในประเด็นเกษตรกรรมยั่งยืน และการจัดการทรัพยากร โดยการประสานความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร ทั้งภายในและภายนอกชุมชน ได้แก่ สำนักงานจังหวัดลำพูน สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ องค์กรภาคประชาสังคม ภาคประชาชน เป็นต้น การจัดการกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและหน่วยงานองค์กร เป็นการจัดเวทีทำความเข้าใจ การสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การสร้างพื้นที่รูปธรรม จากฐานความรู้ของโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยการบูรณาการเครื่องมือสมัชชาสุขภาพ และธรรมนูญสุขภาพ ด้วยการยกระดับความรู้เพื่อพัฒนาเป็นนโยบายสาธารณะ ข้อตกลงร่วม หรือธรรมนูญของแต่ละระดับในพื้นที่จังหวัดลำพูน(ชุมชน ตำบล จังหวัด/ประเทศ) รวมถึงการจัดทำข้อเสนอ นโยบายสาธารณะ ข้อตกลงร่วม หรือธรรมนูญร่วมกับหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นการต่อยอดความรู้จากโครงการวิจัยในการนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง เช่น การยกระดับความรู้ในพื้นที่โครงการวิจัยในพื้นที่บ้านห้วยโป่งสามัคคี ตำบลแม่ตืน อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พื้นที่ลุ่มน้ำแม่ขนาดตอนบน ตำบลทากาศ อำเภอมะมาตย์ จังหวัดลำพูน รวมการบูรณาการองค์ความรู้เกษตรกรรมยั่งยืนของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูนการจัดทำยุทธศาสตร์การ พัฒนาจังหวัดลำพูนการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดลำพูน ปีงบประมาณ 2561 – 2565 (แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน 2561 – 2565)

วัตถุประสงค์ที่ 3. การติดตามสนับสนุนโครงการวิจัยที่อยู่ระหว่างการดำเนินการให้มีคุณภาพ จำนวน 8 โครงการ มีการนำเอาองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า การติดตามสนับสนุนโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่อยู่ในการดำเนินการดำเนินโครงการวิจัยในช่วงระยะที่ 1.2 (ช่วงกลางน้ำ) เป็นการติดตามสนับสนุนโครงการวิจัย (ขาลง) เป็น

โครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการระยะ 1 จำนวน 1 โครงการ โครงการวิจัยที่ดำเนินการระยะ 2 จำนวน 5 โครงการ โครงการวิจัยที่อยู่ในระยะดำเนินการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์และรออนุมัติปิดโครงการ จำนวน 4 โครงการ และโครงการวิจัยที่ช่วงปิดโครงการวิจัย จำนวน 10 โครงการ การติดตามหนุนเสริมโครงการวิจัยที่อยู่ระหว่างการดำเนินโครงการ ให้สามารถดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ มีการนำเอาองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ และสามารถปิดโครงการได้ในระยะเวลาตามสัญญา ทั้งหมดนี้สามารถครอบคลุมพื้นที่ จำนวน 69 ชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 การพัฒนาโจทย์วิจัยชุมชนพื้นที่ใหม่จำนวน 8 โครงการ เป็นพื้นที่ระดับลุ่มน้ำ (ลุ่มน้ำ ทาแม่ลอบ) จำนวน 1 โครงการ ระดับอำเภอ พบว่า การขับเคลื่อนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบ้านโอง ที่สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลโดยให้ชุมชนที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืน การพัฒนาโจทย์วิจัยในประเด็นที่มาจากปัญหาของการใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตพื้นที่ป่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป้าหมายของโครงการวิจัยเป็นการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาาร่วมกันตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chomchan, Nopparat & Thongpan (2015) พบว่า การที่ป่าไม้ถูกบุกรุกโดยเฉพาะต้นน้ำลำธารนั้น ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมของชาติขาดสมดุล เกิดภัยพิบัติหลากหลายประการในทำนองเดียวกันปัญหาการถือครองโดยมีการเรียกร้องของที่ดินทำกินของประชาชนในภาคต่าง ๆ ตลอดเวลามีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ โดยภาพรวมในอนาคตและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Photrakul (2015) พบว่า แนวทางการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทยที่เหมาะสมกับบริบทในสังคมไทย คือต้องคำนึงถึงกาลเวลาในโลกของเทคโนโลยีด้วย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 การยกระดับและพัฒนาองค์ความรู้วิจัยเพื่อท้องถิ่นพื้นที่จังหวัดลำพูนจัดทำนโยบายสาธารณะในพื้นที่จังหวัดลำพูนในประเด็นเกษตรกรรมยั่งยืน และการจัดการทรัพยากร โดยการประสานความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) พบว่า การขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืนที่เกิดจากการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ผ่านมาในการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน ในการยกระดับและพัฒนาองค์ความรู้วิจัยเพื่อท้องถิ่นสู่การพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม โดยการประสานความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) และหน่วยงานต่าง ๆ ยึดหลัก “การพัฒนาที่ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง” เป็นการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหารของเครือข่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคเหนือ ที่สอดคล้องกันทั้งในระดับจังหวัด ภาค และ สกว.ระดับประเทศ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดลำพูน ปี พ.ศ. 2561–2564 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Satjawattana (2017) ที่พบว่า

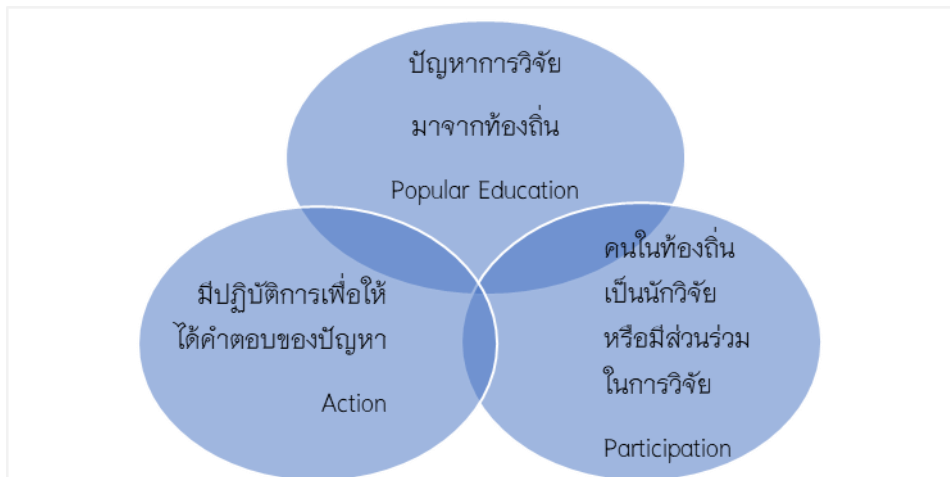
1) พื้นที่ที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศและสามารถบูรณาการงานพัฒนาได้จริง 2) วิทยุวิจัยต้องมาจากปัญหาและโอกาสที่สำคัญของพื้นที่ระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมากในพื้นที่ และ 3) ต้องมีกระบวนการวิจัยที่สร้างการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาพื้นที่จนเกิดเป็นกลไกการพัฒนาพื้นที่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chairungruang (2021) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมที่สำคัญที่สุดนั้น คือจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานพัฒนาท้องถิ่น เพราะจะทำให้ประชาชนมีส่วนในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 การติดตามสนับสนุนโครงการวิจัยที่อยู่ระหว่างการดำเนินการให้มีคุณภาพ จำนวน 8 โครงการ มีการนำเอาองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน พบว่า การติดตามหนุนเสริมโครงการวิจัยที่อยู่ระหว่างการดำเนินการโครงการให้สามารถดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยศูนย์ประสานงานฯ ได้วางแผนทางหลักในการสนับสนุนโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นทุกโครงการ ที่จะต้องสามารถบูรณาการหรือเชื่อมโยงกับหน่วยงานองค์กรในท้องถิ่น เพื่อที่จะสามารถต่อยอด หรือยกระดับองค์ความรู้จากโครงการวิจัยไปขยายผล ไปสู่การจัดทำระเบียบกฎกติกาของชุมชน ตำบล และระดับลุ่มน้ำ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดลำพูน (พ.ศ. 2561 – 2564) โดยยึดหลักพื้นที่และขับเคลื่อนภายใต้พันธกิจ “ประชารัฐ” โดยยึดหลัก “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมรับผิดชอบ” สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chankham, Buajaroen, & Oasvichean (2015) ที่พบว่า การสร้างชุมชนจัดการตนเอง คือ การมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์แก้ไขปัญหาโดยใช้ภาคีเครือข่าย สร้างความมีจิตสาธารณะพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะชุมชน จัดระบบบริการสุขภาพจัดตั้งกองทุน/สวัสดิการ และนำข้อมูลตำบลมาพัฒนางานอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับงานของ Piyasakulkiat (2018) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนจากการส่งเสริมขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแคและการตระหนักตัวของประชาชน โดยนำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาสร้างจุดรวมในการรวมพลังชุมชนอย่างเข้มแข็ง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การพัฒนาวิทยุวิจัยชุมชนพื้นที่ใหม่ จำนวน 8 โครงการ เป็นการเริ่มต้นจากการพัฒนาวิทยุวิจัยชุมชน ที่ชุมชนได้มองเห็นปัญหาด้วยตนเอง หรือมีคนอื่นที่เห็นปัญหาและนำเสนอให้กับชุมชนได้รับทราบและมองเห็นปัญหาร่วมกัน การพัฒนาวิทยุวิจัยในเบื้องต้นชุมชนต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาวิทยุวิจัย เช่น การทบทวนสภาพปัญหาของชุมชนร่วมกันของคนในชุมชน มีการใช้เครื่องมือค้นไม่ปัญหาเพื่อค้นหาปัญหาของชุมชนที่มีอยู่มากจากสาเหตุอะไร และส่งผลกระทบกับใครอย่างไร การทบทวนต้นทุน และสถานการณ์ปัญหาของชุมชนด้วยการใช้เครื่องมือแผนที่ชุมชน หรือแผนที่เดินดิน ที่ให้ชุมชนได้วาดแผนที่และบอกจุดสำคัญและสถานการณ์ในแผนที่ เครื่องมือทั้ง 2 ชนิด นี้จะช่วยให้ที่สุดสามารถสร้างการมีส่วนร่วม และการรับรู้ได้มากกว่าการใช้เครื่องมืออื่น ๆ ใช้ได้ทั้งกับชุมชนที่มี

ชาวบ้านไม่สามารถเขียนหนังสือได้ ทำให้สามารถนำมาสู่การเขียนโครงร่างวิจัยได้ง่ายตรงกับปัญหาและความต้องการของชุมชน ทั้งนี้ยังมีเครื่องมืออื่น ๆ ที่ได้นำมาใช้ในกระบวนการพัฒนาจิตวิทยวิจัยชุมชน เช่น เส้นทางประวัติศาสตร์ชุมชน ผังเครือญาติ ภาพตัดขวาง ปฏิทินอาชีพในรอบ 12 เดือน เป็นต้น ด้วยแผนภาพหลักการของการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research-CBR) 3 หลัก ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงหลักการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research-CBR)

การยกระดับและพัฒนาองค์ความรู้วิจัยเพื่อท้องถิ่นพื้นที่จังหวัดลำพูนจัดทำนโยบายสาธารณะในพื้นที่จังหวัดลำพูนเป็นการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยการประสานสร้างความเข้าใจร่วมและมองเห็นประโยชน์ร่วมระหว่างหน่วยงาน ที่สามารถทำให้คนอื่นปฏิบัติตามความต้องการของเรา (CO-OPT) โดยที่เราไม่จำเป็นต้องบังคับเป็นความพยายามสร้างความเข้าใจให้เกิดความพึงพอใจในการเข้ามามีส่วนร่วมสอดคล้องกับความต้องการของตนเองและหน่วยงาน และการนำเอาวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นเข้ามาหนุนเสริมให้เกิดการทำงานตามแนวคิดหลักพุทธศาสนาในอรรถะประโยชน์ 3 ประการ ได้แก่ อัตตัตถะ หรือประโยชน์ตน ประัตถะหรือประโยชน์ผู้อื่น อุภยัตถะหรือประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย หรือประโยชน์ร่วมกัน (Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto), 2016) สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะของพื้นที่ เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนที่ได้รับผลกระทบหรือผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ โดยการประสานความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้

1.1 โครงการวิจัยในชุมชนนักวิจัยต้องมีการรับฟังปัญหาของชาวบ้าน ให้เข้ามาร่วมกำหนดปัญหา ออกแบบงานวิจัยและร่วมในการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อที่จะสามารถนำเอาผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างแท้จริงจะเกิดการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยชาวบ้าน

1.2 โครงการวิจัยหรือนักวิชาการควรทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโครงการวิจัยใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือที่คอยกระตุ้นการเรียนรู้ และประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานองค์กรเพื่อสร้างความร่วมมือและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกันอย่างยั่งยืน

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งการยกระดับความรู้เพื่อนำไปสู่การขยายผลและการจัดทำนโยบายสาธารณะหรือข้อตกลงของชุมชนที่เป็นกติกาการอยู่ร่วมกันของชุมชน

1.4 ควรมีแนวทางหรือนโยบายในการส่งเสริมบุคลากรในองค์กรให้มีการพัฒนาทักษะความรู้ในกระบวนการวิจัยเกิดการนำเอาแนวทางการทำวิจัยเพื่อท้องถิ่นไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองได้

1.5 ควรส่งเสริมการใช้เครื่องมืองานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพของชุมชนที่ถึงแม้จะเป็นเรื่องไม่ง่ายเหมือนเครื่องมือหรือแหล่งทุนอื่น ๆ

1.6 ควรมีแนวทางในการจัดการและยกระดับศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้เป็นหน่วยงาน “จัดการความรู้อย่างอิสระ” ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ต้องมีขั้นตอนและกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยที่มาจากปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการวิจัยที่ให้ชุมชนชาวบ้านที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมเป็นนักวิจัยและมีการปฏิบัติการเพื่อหาทางออกหรือแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

2.2 ควรให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วมของชาวบ้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกับชุมชนและหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่เกิดจากปัญหาและสถานการณ์ของชุมชนท้องถิ่นที่มีอยู่

References

- Chairungruang, D. B. (2021). Participation of the people in the sustainable local development of Bangkok. *Journal of Social Sciences and Buddhist Anthropology*, 6(3), 76–91.
- Chomchan, S., Nopparat, K., & Thongpan, S. (2015). *Problems on forest conservation and land allocation: Strategies which must be change for national security*. Thailand Research Fund. <http://www.agripolicyresearch.com/?p=1134>
- Chankham, W., Buajaroen, H., & Oasvichean, C. (2015). Elderly Care System Model by community and local government with self-management Case study: Targnam Sub-district local government, Inburee District, Singburee Province. *Area Based Development Research Journal*, 7(3), 22–44.
- Lamphun Provincial Office. (2017). *Lamphun province development plan (2018–2022) review edition 2021*. Lamphun Provincial Office.
- National Organic Agriculture Development Board. (2017). *National organic agriculture development strategy 2017–2021*. National Organic Agriculture Development Board. https://www.odd.go.th/Web_PGS/data/standart/04_strategy_organic_th.pdf
- Photrakul, S. (2015). The conservative forest resources administration in Thailand. *EAU Heritage Journal Social Science and Humanities*, 5(2), 61–75.
- Phra Brahmaganabhorn (P. A. Payutto). (2016). *Buddhadhamma* (45th ed.). Pet & Home.
- Piyasakulkiat, O. (2018). Community participation in the development of the elderly quality of life of Thakhae Sub-District, Lopburi Province. *Romphruek Journal*, 36(3), 45–65.
- Satjawattana, K. (2017). Area-based collaborative research: A novel strategy to challenge a research paradigm of Thailand. *Area Based Development Research Journal*, 9(1), 3–7.